

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 280 (11478)

1980 чылдың декабрь 4, четверг

1925 чылда үндүзүлгөттөгү

Өртөз 2 көп.

ПАРТИЯНЫҢ ПЛАННАРЫ — ЧОННУҢ ПЛАННАРЫ

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын XXVI съездинде СЭКП ТК-ның «1981-1985 чылдарда болгаш 1990 чылга чедир үеде ССРЭ-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин кол угуланышкыны» деп Төлөвилениң солуннарга парлаган, радио болгаш телевидениеге дамчыткан.

Ол чугула документте чурттуң экономиказынын, культуразынын болгаш өске-даа бүгү адырларынын он бирги беш чылда хөгжүүрүнүн перспективаларын, үлөтпүр, көдээ ажал-агый, транспорт болгаш харылаа, капитал туудуг, улустун амыдырал денгелин бедир, бүдүрүкчү күштерин хуваай тургузар болгаш эвилелдешкен республикаларын ажал-агыйн хөгжүдериин база Совет Эвилелиниң даштыкы чурттар-биле экономиктиг харылааларынын сорулгаларын тодаргай-биле айткан.

СЭКП Төп Комитетиниң доктаалын бэугаар партия организацияларында, ажалчы чоннарның хуралларында болгаш коллективтеринге съезд мурунун ол эн чугула документини чугаалажып эгелээр.

Бөгүнден эгелээш «Шын» солун партиянын XXVI съездинде СЭКП Төп Комитетиниң Төлөвилениң чугаалажып көөрүңге холбаштыр чүүлдерин, корреспонденттерин, дыннадыларын, чагааларын болгаш өске-даа материалдарын парлаган эгелээр. Ынчанга редакция ажалчыларын, үлөтпүр болгаш көдээ ажал-агый специалисттерин, партия, совет, профэвилел, эртем болгаш культура амыдакчыларын, бүгү коммунисттерин болгаш партия кезигүү эвестерин партиянын XXVI съездинде СЭКП Төп Комитетиниң Төлөвилениң чугаалажып көөрүңге чаап турар.

БҮРҮНҮ-БИЛЕ ДЕТКИП ТУРАР

Кызылдың дөрткү микро-район. Чокта чааа кедир-күргү дээр чыткан ол терге чурттаган. Кудурун, үлөтпүрүн, чырымышкынын болгаш школа лавы четээр уруглар албан черлериниң хай туугулар кылганга. Бо бол-ла, эртин турар онгу беш чылда онза калбарган туугулар-лыг чаа район дээрин кызыл-чылар эки билер. Оларнын аразында онзагай бажыңар-нын бирээ 1968-1977-жылдарда бооп турар. Он өөр-диге корууун чокта чаа республиканын хоочун туугу-жуларын бирээ Чүдүм-оол. Донгактын бригадыда ажалдаа кирип. Бригада кезигүүрүн бо хуунда ол школаны өске коруустарын ажалдаа кирип дээр кызыл-манай ажалдаа турарлар.

СЭКП Төп Комитетиниң октябрь (1980 ч.) пленумунга чуртталга туудуун мурунда чорударын айткан. Ол дугайы анаа эш Л. И. Брежневтин чугаалаа база озаалап демдегелеткен. Кол угуланышкында ол айтканын он бирги беш чылды улуг сорулгаларын бирээ бооп турар.

Онгу беш чылда чурттуң капитал туудуунга тускайлаа акша-хөргөң дымка хей. Ынчалар-ла он бирги беш чылда ол түн оон-даа улуг, 12—15 хуу хей кылды көрдүнүп турар-дыр. Анаа холбаштыр бистин республиканын туудуга акша-хөргөң тускайлаашкы база улум улуглар билдир-ди. Ол ире капитал салышкынын ажалдаа кирип күш-ажылаа чаа, депинчелер ажалар-биле организастарын болгаш социалтиг чарыштын улум калбартырн ирег турар. Он бирги беш чылда болган 1990 чылга чедир үеде ССРЭ-ниң экономиктиг база социал хөгжүлдээнин кол угуланышкынын талазы-биле СЭКП ТК-ның Төлөвиле-

линде «туудуг болгаш монтаж ажалдарын керээлти база ажал-агый арга-биле чорударын сайжырайткылар» деп айткан. Бо талазы-биле ажал «Тыва туудуг» тресте, илангы «Кызыл туудуг» эртеледе четпес чоруп турарын ажал-биле чугаалаар апаар. Ол ишкеш туудуга механизацияны, илангы бичи механизацияны калба-биле ажал-дарын көрүңүп турар. Чаа школаны өөрелдиге коруу-нун коюунда туугуларын спорт залдарын туудурунга ире эрегжон чугула апарган. Ол тускайлаа, тургузун бээр дымка хей айлар үрү-чүдээр. Материалдыг болгаш кийи күштерин чангыс туудуг-га монизаторун чугулазын Тө-жөөлелде база көргөн. Найза-сылалын туугуларында мате-риалдыг болгаш кийи-даа күжүн тоо-бидерлер, оң уру-жундан туудуун ажалдаа ки-рип хуусаангадан солга-ларды практика онгу беш чылда хей бооп келген. Он он бирги беш чылда ээвэжиде-ринге туудуг организациялары-

нын үдүрүкчүлүгүн улуг кичи-рей салыр ужуруг.

Капитал туудуун төлөвилет-тинген бэугаар чорудуп, он бирги беш чылды планныг далааларын чедиништин күштерин социалтиг чарыш-тай, материалдыг болгаш мо-ральдыг иди бериништинде улуг хамаарылалыг. Бо тала-зы-биле ажалды улум күштер-динерин Кол угуланышкынар база пеген турар. Чүге дээр, күш-ажылаа бүдүрүкчүлүгү беандери — илангы күш-теринге кол чүз. Дараазы-нын беш чылда туудуга күш-ажылаа бүдүрүкчүлүгү 15—17 хуу беандерин төлө-лөп турары оон бадыткалы-зы.

ЧУРУКА: «Кызыл туудуг» эртеледе Ч. Донгактын бригадалыг чамалы кезигүү-ринге СЭКП-ниң XXVI съездинде СЭКП ТК-ның «1981—1985 чылдарда бол-ган 1990 чылга чедир үеде ССРЭ-ниң экономиктиг бол-гаш социал хөгжүлдээнин кол угуланышкыны» деп төлө-вилели-биле таныжып турары.

1980 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин күрүне планынын күөсеттинин турарынын дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Тыва Автономнуг Совет Социалист Республиканын Дээди Совединиң доктаалы

1. 1980 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин күрүне планынын күөсеттинин турарынын дугайында Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң иделеткин медээ кылдыр хү-дээп алыр.

2. 1980 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин күрүне планын күөсеттинин турарынын эрегжон чугула хемчеглерин Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели ап турарын демдег-лээр.

3. 1980 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин күрүне

планынын канчаар күөсеттинин турарынын дугайында айтканын талазы-биле Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң План-бюджет болгаш доктаалы өске-даа комиссиялар-ны саналдарын болгаш чуга-лаан болгаларын, ол ишкеш Тыва АССР-ниң Дээди Сове-диниң хуралдарында депутат-тарын чугаалаан саналдарын болгаш бадалдарын көөрүн ба-за СЭКП ТК-ның октябрь (1980 чыл) пленумунун ший-тирлерин уадытууга бодуру-шпаа, аш-чем программанын

ажылдап кылырчык болгаш бодондарычык, улустуң хе-регел бараанын ажал-агый бүдү-рүгүн талазыга улуг бурун-гааралашкынын хандыраарык, чуртталга туудуун бодондары-чык, чоннуң хандыраарык ажал-агыйн салып турган, бо чыл-дыг болган 1981 чылдың план-ын озаалаарын чед-иништин күөсетинге ула-танга хемчеглерин бодондар-ын чорударын Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелине дагыр.

1979 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында өтүттү бадылаар дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Тыва Автономнуг Совет Социалист Республиканын Дээди Совединиң доктаалы

1979 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң күөсет-тинин дугайында өтүттү ору-галар талазы-биле 121491 муң рубль түңгө, чарыгдалар та-лазы-биле 117593 муң рубль түңгө, оругалар чарыгдал-дардан 3898 муң рубль түңгө ажып турар кылдыр бадылаар.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Дагказы М. МЕНДУМЕ.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай, 1980 чылдың ноябрь 27.

КРЕМЛЬГЕ БЕСЕДА

СЭКП ТК-ның Чингиче секретары, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму-нун Дагказы Л. И. Бреж-нев декабрь 2-де РКП ТК-ның Политбюрокомунун кезигүүвиге кандидат, Ру-мыния Социалистг Рес-публиканын даштыкы хе-рекетер министри Ш. Ан-рейн Кремльге хүдээп ал-ган болгаш оон-биле из-йралдыг беседа кылган.

(СЭТА).

УЖУДУШКУН УЛАМЧЫЛАП ТУРАР

УЖУДУШКУН БАШКАРА ТӨП. (СЭТА). Леонид Ки-лим, Олег Макаров болгаш Геннадий Срекалов составыг экипаж «Салют-6» — «Союз Т-3» — «Прогресс-11» орбита комплекзинде ажалын үргүчүлөп турар.

Ужудушкун программасында дүшүр космонавтылар станцияны болгаш оон борт системаларын ханызы-биле хы-нал көрөтөр. Башкарылга пультаарынын, электри шу-гумнарынын болгаш интерерин байдалын ам-даа хынал турар. Станцияны чыдылга системанын сепээринге бе-летес ажалдарын база кылган.

Планнаатылган эртем-техниктиг шийчилелдерин хары угу-да чорудуп турар. Электри-биле издер «Сплав» суугу-агелзун эвилелдерин үргүчүлөп турар. Ол эвилелдерин ле-нин сорулгалы — казый мөңгүн суу — телуриду чарык-дамчымакы каттыжымшкынын деңи мөк байдалга кылты-алары болуп турар. Космостун байдалына материалдарын шийчилээр талазы-биле шенелген «Кристалл» установка кылган. Комплекстин чуртталга өрзөлдөрине даггарын өл-шмктын байдалын хемчээр талазы-биле шийчилелдерин чо-руткан. Ол шенелде шийчилелдерин «Микроклимат» деп адаар.

Биология объектилерин аппаратураның ажалын космо-навтылар контролдап, «Чаржир орук» деп шугума бол-гаш велоомеретрге күш-дамырын сула шимчээшкынын кы-лып турар.

1981 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин Күрүне планынын дугайында ТЫВА АВТОНОМНУГ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЗУ

Тыва автономнуг Совет Социалистг Республиканын Дээди Совединиң доктаалы болза:

1 чүүл. Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң киирин келгени 1981 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин Күрүне планын Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң План-бюджет комиссиязынын, Үлөтпүр болгаш туудуг талазы-биле комиссиязынын, Транспорт болгаш харылаа талазы-биле комиссиязынын, Көдээ ажал-агый талазы-биле комиссиязынын, Кадик камгалаа, социал ханды-рылга болгаш спорт талазы-биле комиссиязынын, Улус өөр-диге, эртем болгаш культура талазы-биле комиссиязынын, Салыг, ишти чеменинге болгаш чонун амыдырал ханды-рылазынын талазы-биле комиссиязынын, Чуртталга-комму-нал ажал-агый болгаш чаагайжылда талазы-биле ком-иссиязынын, Херээженериниң күш-ажылаанын болгаш амыд-ралынын, не болган чашты камгалаарынын айтыргалары-нын талазы-биле комиссиязынын, Бойдуз камгалаанын та-лазы-биле комиссиязынын, Аныктар херээжин талазы-биле комиссиязынын киирген адырларын барымдаалаан бадылаар.

2 чүүл. Тыва АССР-ниң деңиздеринге Үлөтпүр про-дукциянын 1980 чылдында деңиздерге 1981 чылда 4,0 хуу ула-ттарынын хандыраар.

3 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң түс чер (ийи да-кын) чарыгалды ажал-агыйларын экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин кол көргүзүлгөдөрүн талазы-биле не-мөй өздүдээнин 1981 чылда дараазында темпирлерин докта-дыр:

1980 чылдыг тем-пирлерин деңиздерге не-мөй өздүдө хуулар-биле	
Үлөтпүр продукция	3,5
Күрүне капитал салышкыны	41,5
Ишти ажалдаа автомобиль тран-спортунун чыгы саарылга	12,9
Хем транспортунун чыгы саарылга	9,1
Күш-ажылаа бүдүрүкчүлүгү	3,2
Үлөтпүр туудуга	3,5
Күрүне болгаш кооператив салымын	
Урумуктар-дар бараан аларды	

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Дагказы М. МЕНДУМЕ. Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай, 1980 чылдың ноябрь 27.

1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында ТЫВА АВТОНОМНУГ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЗУ

Тыва Автономнуг Совет Социалистг Республиканын Дээди Совединиң доктаалы болза:

1 чүүл. Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң киирин келгени 1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң План-бюджет комиссиязынын, Үлөтпүр болгаш туудуг талазы-биле ком-иссиязынын, Транспорт болгаш харылаа талазы-биле ком-иссиязынын, Көдээ ажал-агый талазы-биле комиссиязынын, Кадик камгалаа, социал хандырылга болгаш спорт талазы-биле комиссиязынын, Улус өөр-диге, эртем болгаш кул-тура талазы-биле комиссиязынын, Салыг, ишти чеменинге болгаш чонун амыдырал хандырылазынын талазы-биле ко-миссиязынын, Чуртталга-коммунал ажал-агый болгаш чаа-гайжылда талазы-биле комиссиязынын, Бойдуз камгала-анын талазы-биле комиссиязынын, Аныктар херээжин та-лазы-биле комиссиязынын, Херээженериниң күш-ажылаанын болгаш амыдыралынын, не болган чашты камгалаарынын айтыргаларын талазы-биле комиссиязынын адырларын ба-рымдаалап, оругалар болгаш чарыгдалар талазы-биле 100413 муң рубль түңгө бадылаар.

2 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетинге күрүне болгаш кооператив бүдүрүлгөдөрүн болгаш ор-ганизацияларын кирер оругаларын — саарыга үндүрүп, бүдүрүлгө фондустар дээр төлөвилерин, оругаларын коостуг артын, оругалардан шийчилелдерин, олча-ажык үндүрүп болгаш социалтиг ажал-агыйды өске-даа ору-галарын — 51283 муң рубль ишти түңгө доктадыр.

3 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетинге улус ажал-агыйн сан-хөвүдөргө — үлөтпүр, кээдэ ажал-агыйн, чуртталга-коммунал ажал-агыйын болгаш улус ажал-агыйын өске-даа адырларын улам ийи хөг-жүдери чарыгдалдарын 31933 муң рубль-ини түңгө док-тадыр.

4 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетинге социал-культура хемчеглеринге — ишти билг школаларын-га, тускай ортам өөрдиге черлеринге, библиотекаларга, клубтарга, театрларга болгаш чырымышкынын база кул-туралык өске-даа хемчеглеринге; эменелерге, уруглар ле-дилеринге болгаш кадык камгалаанын база күш-культура-нын өске-даа албан черлеринге; пенсияларга болгаш посо-билерге акшаландырышкыны — 62405 муң рубль ишти түңгө доктадыр.

5 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюдже-динге күрүне өрге-чагырга органнын болгаш күрүне эр-гелелини органнын турарына акшаландырышкыны — 3303 муң рубль түңгө доктадыр.

6 чүүл. 1981 чылда Тыва АССР-ниң республика бюдже-динге оругалар болгаш чарыгдалар талазы-биле 34918,3 муң рубль түңгө болгаш 1982 чылдың январь 1-де кассада саарылганын тула акказын 1430 муң рубльге доктадыр.

7 чүүл. 1981 чылда районнарын болгаш Кызыл хоорай-нын бюджетин оругалар болгаш чарыгдалар талазы-биле 65494,7 муң рубль түңгө болгаш бо бюджеттер талазы-би-ле 1982 чылдың январь 1-де кассада саарылганын тула акша-зын 1970 муң рубль түңгө доктадыр, оон иштинде:

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Дагказы М. МЕНДУМЕ. Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай, 1980 чылдың ноябрь 27.

(муң рубль биле)

Районнар аттары	1981 чылда оругалары, чарыгдалы	1982 ч. ян-варь 1-де кассада саарыл-га акказы
1. Бай-Тайга	2842,3	100,0
2. Барыч-Хемчик	7181,4	180,0
3. Чөөн-Хемчик	8988,2	230,0
4. Каз-Хем	2629,9	100,0
5. Кизил район	3406,8	130,0
6. Мөңгүн-Тайга	1146,2	40,0
7. Өвүр	1952,9	70,0
8. Бий-Хем	2990,4	115,0
9. Таңды	4275,9	155,0
10. Тес-Хем	2119,4	75,0
11. Тоюу	1658,9	60,0
12. Мугур-Хем	14475,0	190,0
13. Эрзин	1951,2	65,0
14. Кызыл хоорай	13966,2	460,0

8 чүүл. 1981 чылда районнарын болгаш Кызыл хоорай-нын бюджетин шийчилелдерин чымчар бадылаар:

а) кооператив бүдүрүлгөдөрүн болгаш хөй-инити ор-ганизацияларын ажал-агый органнын олча-ажык үндүрүп, арга-багыш оругаларын, чурттагы чондан олча-ажык үндүрүп, бо кижилерин, чааскал болгаш өвөш кижилерин өл-бүлелерге хамаатылардан үндүрүлгөн, кээдэ ажал-агый үндүрүп болгаш 1981 чылдын акша-бараан дотерезын 100 хуу хемчээде;

б) саарыга үндүрүлгөн киирилелдерин районнар бюдже-тинге 100 хуу, Кызыл хоорай бюджетинге 46,2 хуу;

в) Күрүне үш хуулу ишти күдүгү чалалында 1981 чылда кирер түнүгү 50 хуу хемчээдин;

г) кооператив болгаш хөй-инити организацияларын өн-чүдүп аш турар-биле камгалаатканын, пасажирлерин транспортка малаа-ла камгалаатканын болгаш малаа-ла камгаладырынын өске-даа хемчеглерин кирер хөргөңлөр-нин 10 хуу хемчээдин, чурттагы чонун аячүдү камгалаатканын төлөвлөргө 50 хуу хемчээдин;

9 чүүл. Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелине дагы-ры болза:

1981 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң талазы-биле болгаш 1979 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң күөсетинин дугайында өтөт талазы-биле Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң План-бюджет болгаш өске-даа комиссияларын тундурганда тайла-бырдаатканын саналдарын болгаш саядырыларын, а ол ишкеш Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң хуралдарында депутаттарын саналдарын, саядырыларын чугаалажып көөрүн, оларын талазы-биле шийтилерин хүдээп алырлар;

АССР-ниң министрстволарынын болгаш ведомстволарынын оругаларын болгаш чарыгдаларын-нын бадалдарына база ишти сметаларына, районнарын болгаш Кызыл хоорайнын бюджеттеринге адылгелерин РСФСР-ниң Дээди Совединиң бадыла-ны 1981 чылда РСФСР-ниң Күрүне бюджетинге болгаш Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң бадыла-ны 1981 чылда Тыва АССР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдээнин Күрүне планында дүшүрүп кирипери Тыва АССР-ниң Мини-стрлер Чөвүлелине дагыр.

Тускай дыңадыглар КОМИТЕТТЕРДЕ

Социалисттик өнүгүү оордаар болгон саманга чорукка узур демиселди «Күш-ажылым жетүү» совхозта кошак тургусканын, партия Топ Комитетинин бу айтырмта хамаарышкан докталаан ыракта чепс күүсүн турарын улусчу контроль органдарынын хыналадзы илереткен. Совхозтун улуттукчуларын маңа холбаштыр профилатика ажалын чорутупан, аягы-агы адырларда ажа-агыжы эвес чоруктар бар бооп турар.

Совхоз бо чылым күргөсө ут салар пазын чүгө 49,5 хуу күсүткен хиренде-ле уш кварталдарда нитиний чепсизгесин ээти димиттен ажыр 314 центнерин чарыдаан. Ош-та үдө 602 баш болжы, 668 баш шээр малды чидирген болгон оорлаткан. Мал ажалында ош 312 муң рубль четкен, ол болза эртен чылымда 35 муң рубль хой болган.

Машина-техникамы, дерилгелерин үргөдө, тонадаар ка-йи халаан чок аажылар чорук совхозта ам-даа хой. Бир чык машинамын хуу кичке салышкан, бир чык машина-ым, бир аябусту тоймаган, үргөдөн. Ажа-агыжы Чокура салбырында машина-техника чолаачыларын болгон механизмдарынын бажычыларын чыныда тургузупар.

Улут өрөк-үсөнгө котельналарын фермаларга тузуп тургускан, ажа-агайында урөп, чок кылып турар. Чижээ, Ойбак фермасында 16152 рубль инек каялазын механик-тестеринге чарыдаан, ынчалжык ол механизмдерин ажа-агайында, Торгалы фермасында тургускан 92262 рубль өрөктөг котельна болгон чыгы дамчылар система чүгөсө чыгыс мал ажа-агайында, каганитан.

Ол бүгүчү дугайын республиканын улусчу контроль ко-митетинин хураалына чуталаашкан, совхоз директору И. К. Байгөрүтү, кол бухгалтер С. М. Ваулианы, кол инженер С. Г. Мишкенин шынчыл доштукан болгон оларын тус-тузунда буаи чартык болгон бир айда шалымын тыртта-рын шиптирээ.

БАЙ-ХААК

Күргөсө Тандама дуржулга станциямы 1976 чыла С. Тока аттыг совхозка нарын дуктук хойлар өсүрө дуз-дал пунктуну тургускан, эртен ажалын чорудуп илгелен. Пунктуну улуттукчу турган эртен ажа-агайында тематика-када көрдүгөн ажалдарын чысы дененге чорудуп «элит» кластын хойлары даш чысы кластын экелген. Ош харысалага чой-биле бир кодан хой база өлгөн, а ош соонда ол ажалын шутт каапкан, ол чоруп барган.

Дуржулга станциямын мал ажалын талазы-биле эртен кизилдин эргелесин Д. Б. Дашин ол пунктуну ажалы чорудай турар чакыр даш, совхоз дирекция-мы-биле сүмөшпөй пунктуну улуттукчуна ол ажа-агыжынын специалистерин, хары-лаа чамды малчыларын тоюулаан, эртен ажалында каады-даа хамаарыла чок алам кичке 1430 рубль 82 центни станция чыла төлө-виринге төлгөн. А харк кырында 1980 чыла тематика-ка көрдүгөн ажалдар багыт илгелен болгон ая калган эртен ажалдарына 20 муң рубльди, ош 13 муңун чүгөсө ажал тө-лөвиринге чарыдаан.

Тандынын улусчу контроль комитет ол айтырмны болу-ну хураалына бутт талаагы сайгарын көргөн, улут чепс-терин даш Д. Б. Дашини доштукан, күргөсө чидирген ко-гаралдын чамдымын эгидери-биле ош бир айда шалымын тырттарын докташкан.

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК

Барын-Хемчиктин улусчу контроль комитетинин хураалы-на «Шекээр», «Дон-Терезин», «Барык» совхозтарда ав-томашналарын ажа-агайында болгон көдө ажа-агыт тех-никамын кичке үдө шыгжамыр, кагаалаа тургускан бай-далынын дугайында айтырмны чуталашкан. Бу ажа-агайыларын директорларын, инженер-техникти специ-алисттерин кошма кичинейинден хой техника урелин, той-магалтын турар. Чижээ, «Шекээр» совхозка сөлүгүт йи-чыл 12 машина тоймагалтынган. «Дон-Терезин» базасында 8320 рубль өрөктөг КАЗ-608 база ИЖ-2715 маркалыг ма-шиналар ш чок кылды тоймагалтынган.

«Барык» 27 муң рубль өрөктөг 8 автомашна шутт тоймагалтынган, а 1978 чылаан бээр мыла 70 муң рубльди техникамы урелин, улуткаатынган. Ол совхозта техникамы урелин, тоймагалтыннын турарынын дугайында материалдар-ын истагел органдарыне шилдерин комитет шиптирээ.

Машина-техникамын мычар ажа-агыжы эвес ажа-агай, үргөдө, тоймагал турар даш «Дон-Терезин» совхозтун директору С. Ш. Комбуну, ол-ла ажа-агыжы кол инженер А. А. Ооржакты, «Шекээр» совхозтун кол инженери М. Х. Сарыларын районуну улусчу контроль комитет шынчыл доштукан, а А. А. Ооржакты бир айда шалымын база тырт-тар даш.

КЫЗЫЛ ХООРАЙ

«Тыва тузуг» трестин «Кызыл улуттук тузуг» эргелесин улуттукчулар (начальник А. Д. Монгуш, кол бухгалтер В. А. Положенко) нитизин-биле баласында бо эргелесе чүгө чыгыс чык машина хамааржы турза-даа, ону үч чедер тузуп, артык хой ажаа хөрөгин чарыдаан турарынын дугайында мекс Кызыл хоорайны улусчу контроль ко-митетинге көргөн. Ону хынан көрө фактылар бурун бажыткан-тынган. Бу чылым үч кварталдарында оларын ажаа-дежэ-ринге 4334 рубльди чарыдаан, а лимиттен ажыр 1400 рубль чарыдаатынган, а чолаачыларын ажа-агайында база-ла бузураткын чок чарыдаатынган хамаарыштын 5-6 дугаар разрядтыг салсырлар кылдыр мегелс бижиш, оларга төлөп турган. Он агылда ол машиналарын чолаачыларын ажа-агайында каады-даа контроль тургузупан, оларды хой нуруу-зулда чамды кижилер хуузунда ажа-агайында келген, а мычар ол машиналарга болгон урелиншкенин бузураткын күс-сө-дө-дө септеш, ону бурууаг кижилерден эгидер хемчегер-ин албаан.

Ол бүгүчү дугайын комитеттин хураалына сайгарын көргөн, А. Д. Монгушту шынчыл доштукан, күргөсө чидирген ко-гаралдын чамдымын эгидер соорула-биле ош йи айда шалымын тырттарын шиптирээ, а В. А. Положенкоу доштукан.

БЕТОН ТЕЙЖИГЕШ

Ажыл-албан айы-биле «Ал-дан-Мадыр» совхозка чо-раар, тоң суурну аламы хамымында делген дерин нитизин бөдөн үнө ажажк улут, аягы астын каяжык оонугураи басты мен. Ош бөдөн бодаларга төсө малга та-зынштырган кире. Бажылаан көрүмгө ээл болду. Шаарын быда элеш-даа, караш-даа дээр чүвө чок, чүгө бора-көч-кештер шиптар. Чаттын, сү-түп чыгым дег мал олоонун оорунда, эртен терең хуа куу-рарын чыдар.

Кажан-аң кавымында аз-бек-ле чүвө элден-эни бок. Ойта-көргө дүшкүлдөн автома-шиналар, кенгирер калызын комбайнлар сен, шил болгон шифер тосканычарын, чөвүр-чөп, кирээлди. Богуң төгөр чөпн хуа бурулашын даш херимен алган ол өспөсчү.

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

ШЫН

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а хемпер даш, даш дугуңу дажык-жын ила-мында делген каан. Сатыш-ла!

Баран кайгаан төсөгүлө-тир ол-ла хуаду көрүп тура кажажымын чыгар чире-чире үнө эрини салымын улутуларын каас хэзэн өскерин кай мен. Ол кичи малга хуа төсө, хары ону узуу ал келген боду. Ол дугайын демір-хууң дуу-б-ле калкатын хуады артыркан кайи истери тода айтыр тур-ду.

—Адыр! Чогуң чөсө чүү чөор бо даш» аттыг бажык

—Хаа, бээр чедип дээр, мо-ну көр ас-кежиктиг төсө болза ай. Эртен дег чаттылып чыдар элбек терең хуле ол та чөсө амырар, та канчар ажажымын чыдар мынаа-ден бодумга бодум чутала-тып берген бодум.

Ийчымайн канчар. Төсө хулаан туруп келсеш, өтөйр даш аламы салынч бажык чыгар дүрбүр даш, доора ийи сыйгыт баа беле, а

